

ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ІНФОРМАТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ БІБЛІОТЕЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Методичні рекомендації

Розвиток освіти сьогодні є неможливим без забезпечення інформаційної підтримки навчальних і наукових процесів. За останні роки, у зв'язку з активним розвитком інформаційного суспільства, суттєво змінилися вимоги до наукових бібліотек. При цьому, від стану інформаційних ресурсів бібліотеки і якості послуг, що надаються, безпосередньо залежить якість освіти. Тому саме бібліотека, як головний соціальний інститут, що організує збір, зберігання і використання інформаційних ресурсів, є невід'ємним компонентом процесу інформатизації освіти.

Однією з основних складових цього процесу є впровадження мережних технологій в роботу бібліотек, забезпечення ефективного доступу до різномірних розподілених інформаційних ресурсів, що дозволяють включити певний навчальний заклад у світовий інформаційний і науково-освітній простір.

На законодавчому рівні цей процес відзначено в Законах України «Про затвердження Національної стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2006-2015 роки», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про інноваційну діяльність», «Про Концепцію Національної програми інформатизації», а також у Державній програмі «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2011 – 2013 рр.

Щоб бібліотека стала повноправним суб'єктом сучасної інформаційної епохи, необхідно впроваджувати нові інформаційно-комунікаційні технології та навчати працівників бібліотеки володіти та доцільно використовувати їх. Тому все більшої актуальності набуває проблема формування системи додаткового безперервного професійного навчання та підвищення інформаційної грамотності працівників бібліотек.

Питанню інформаційної грамотності присвячені роботи зарубіжних науковців: Бредлея Ф. (*Bradley, F*), Вебера С. (*Webber, S.*), Гендиної Н.І., Джонстона Б. (*Johnston, B.*), Пикока Дж. (*Peacock, J*) та ін., вітчизняних дослідників: Баловсяк Н.В., Жалдака М.І., Морзе Н.В., Сороко Н.В. тощо.

Вперше поняття “Інформаційна грамотність” і відповідний термін “Information Literacy” були введені в 1977 році в США та використані в національній програмі реформи вищої освіти. Значний вклад до розробки даного поняття внесла Американська бібліотечна асоціація (The American Library Association [ALA]).

У 1998 році Асоціацією затверджені "Стандарти інформаційної грамотності" ("Information Literacy Standards", 1998) [8].

Пропонуються п'ять стандартів [4], згідно яким освічена людина повинна мати такі основні здібності:

- вміти знаходити необхідну інформацію для професійної та повсякденної діяльності;
- користуватися певною інформацією, аналізувати, синтезувати, оцінювати як її, так і її джерела;
- використовувати новітні інформаційні та комунікаційні технології.

У 2003 році Міжнародний альянс з інформаційної грамотності (International Alliance for Information Literacy) узагальнив та уточнив "Стандарти інформаційної грамотності" [5] і дав таке визначення поняттю "інформаційна грамотність": здібності розуміти, коли є необхідність в інформації, виявляти, знаходити, оцінювати та ефективно використовувати цю інформацію для вирішення певних питань та проблем.

У нашому розумінні, інформаційна грамотність – це вміння здійснювати ефективний пошук інформації, аналізувати, синтезувати інформаційні ресурси та володіння сучасними інформаційними і комунікаційними технологіями.

Слід відмітити, що ЮНЕСКО [2] визначає такий основний напрямок діяльності при вирішенні проблеми підвищення інформаційної грамотності населення: “інтеграція бібліотек в інформаційну грамотність як тих, хто надає інформаційні ресурси, послуги та умови, що мають забезпечувати вільне та відкрите дослідження інформації і слугувати каталізатором щодо трактування, інтеграції та застосування знань в усіх галузях освіти”.

Таким чином значно поширюються вимоги до сучасного бібліотекаря, а саме він має:

- здійснювати аналітико-синтетичну обробку інформації;

- оволодіти методологією розкриття та поширення знань, що зосереджені у бібліотечних фондах;
- освоїти методики та комп'ютерні технології бібліографування, реферування, підготовки оглядово-аналітичних і прогностичних матеріалів, проведення наукометричних, інформетричних і бібліометричних досліджень;
- забезпечувати як надання традиційних інформаційних продуктів і послуг, так і реалізацію функції документорозповсюдження шляхом відбору та запису на компакт-диски зібрань електронних публікацій на замовлення користувачів з дотриманням майнових прав інтелектуальних власників;
- володіти і доцільно використовувати різноманітні програмні продукти;
- створювати бібліографічні, аналітичні та повнотекстові бази даних тощо.

В Україні вже розпочалася робота з удосконалення знань бібліотекарів щодо використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Слід відмітити програму "Бібліоміст" (2009) (<http://www.bibliomist.org>) — це партнерська робота Української бібліотечної асоціації, Ради з міжнародних досліджень і обмінів (*Council of international researches and exchanges* [IREX]), Агентства США з міжнародного розвитку (*United States Agency for International Development* [USAID]) та Міністерства культури і туризму України. «Бібліоміст» співпрацюватиме з центральними та місцевими органами влади та бібліотеками України.

Завдання цієї програми такі:

- обладнати бібліотеки технікою;
- навчити бібліотекарів користуватися новітніми технологіями;
- сприяти розвитку ресурсної бази бібліотечної асоціації;
- заручитися державною підтримкою для визнання ключової ролі бібліотек в суспільстві.

Крім цього створюються спеціальні інтернет-ресурси для працівників бібліотеки.

Наприклад, "Публічна бібліотека Інтернет" (*The Internet Public Library* — <http://www.ipl.org>) має розділ "Спеціально для бібліотекарів про Інтернет в бібліотеках", який збирає колекцію ресурсів щодо Інтернет-навичок для

бібліотекарів та стратегії впровадження Інтернет в бібліотеках з метою розширення бібліотечного сервісу.

Відзначимо також сайт "Цифровий бібліотекар, або вибір кращого на Веб" (<http://www.servtech.com>); бібліотечний покажчик Інтернету (<http://sunsite.berkeley.edu/internetindex>) тощо.

За ініціативою Української бібліотечної асоціації (УБА), Британської Ради в Україні, Наукової бібліотеки Національного університету "Києво - Могилянська Академія" було створено інформаційний портал "Бібліотечний світ України" (<http://www.ukrlibworld.kiev.ua/mein.html>), мета якого надавати матеріали про діяльність українських бібліотек та фахову інформацію для бібліотекарів.

Портал містить такі 7 розділів:

- бібліотечний світ України;
- бібліотеки в Інтернеті;
- електронна пошта;
- електронні каталоги;
- споріднені організації;
- професійний бібліотекар;
- мережа знань.

На сайтах професійних бібліотечних об'єднань, електронних бібліотек вищих навчальних закладів розташовані бюлетені та журнали, що значно сприяють розвитку інформаційної грамотності працівників бібліотеки. Це, наприклад, сайти BUBL Journal, Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського (<http://www.Nbuv.gov.ua>), електронна версія щомісячного збірника з питань бібліотечної теорії та практики "Научні та технічні бібліотеки" ("*Научные и технические библиотеки*" – <http://gpntb.ru/win/ntb/index.html>), науковий електронний журнал "Російські електронні бібліотеки" ("*Российские электронные библиотеки*" – <http://www.iis.ru/el-lib>) тощо.

Важливим є використання дистанційного навчання, що може забезпечити, перш за все, безперервне навчання бібліотечних працівників.

Так, наприклад, працівники ХОУНБ здійснювали очно-заочне навчання у Державній академії керівних кадрів культури і мистецтв з проблеми "Бібліотека і влада". Отримання завдань, консультацій, передачу в Державну академію

результатів самостійної роботи вони здійснювали через мережу Інтернет. Детальна та вичерпна інформація про діяльність Центру, поточні справи і новини оперативно висвітлюються в Інтернет - довіднику "Бібліотеки України - каталог Українських бібліотек" (www.ukrlibworld.kiev.ua).

З жовтня 2008 року Інститут післядипломної освіти Академії вперше запровадив дистанційне навчання для підвищення кваліфікації бібліотекарів України. Автори дистанційного курсу (ДК) “Управління бібліотекою та нові послуги для користувачів” [5] виходили з того, що він має складатися з інформаційного навчально-методичного ресурсу та інформаційно-комунікаційного забезпечення. Інформаційний навчально-методичний ресурс – це :

- навчально-методичний комплекс, який включає до себе теоретичну, практичну, контрольну, мотиваційну і адаптаційну частини;
- віртуальне навчальне середовище, що забезпечує розміщення й доставку навчальної інформації до слухача, а також керування навчальним процесом.

Програмним комплексом забезпечення дистанційного навчання в мережі Інтернет, що використовується в Академії, є Moodle (*Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment* - Модульне динамічне об’єктно-орієнтоване середовище для навчання).

Moodle розповсюджується безкоштовно як програмне забезпечення відкритого доступу (*Open Source*), під ліцензією *GNU Public License*.

Цей програмний комплекс дозволяє створювати курси і web-сайти, який розміщуються в Інтернет. Його основні переваги у тому, що він має розвинутий модуль тестування та аналізу результатів тестування, зручний модуль завдань та модуль оцінювання.

Moodle дозволяє підключати також такі типи модулів:

- елементи курсу;
- звіти адміністратора;
- різні типи завдань;
- плагіни аутентифікації;
- блоки;
- різні формати курсів;

- звіти за курсами;
- поля бази даних;
- плагіни підписки на курси;
- фільтри;
- звіти за оцінками;
- формати експорту оцінок;
- формати імпорту оцінок;
- портфоліо;
- різні типи питань в тестах;
- формати імпорту/експорту тестів;
- звіти за тестами;
- архіви файлів;
- різні типи ресурсів;
- плагіни пошуку.

Ці можливості у повному обсязі реалізувалися в ДК “Управління бібліотекою та нові послуги для користувачів”.

При цьому, ДК має такі модулі:

- “Проектна діяльність в бібліотеках”, що спрямований на оволодіння методами проектної діяльності, ефективними засобами пошуку інформації з проблем проектної діяльності, ознайомлення з моніторинговою діяльністю;
- “Функції контролінгу у забезпеченні управління бібліотекою”, що спрямований на формування у працівників бібліотек системи економічних знань, на яких базується сучасний аналіз економічних показників та набуття навичок використання контролінгу як принципово нової концепції управління економікою на мікрорівні;
- “Електронне урядування та доступ до інформації у бібліотеках”, що спрямований на формування ставлення щодо ролі бібліотек у розвитку електронного урядування в інформаційному середовищі;
- “Психологічні основи управління бібліотекою”, що спрямований на оволодіння методами управлінської діяльності, раціональними підходами до її планування в бібліотеках та інформаційних установах, а також на

формування в слухачів теоретичних знань з основ управлінської діяльності, усвідомлення працівниками бібліотек психологічних особливостей управління бібліотекою.

Для визначення поняття "інформатична компетентність" варто скористатися поняттям "інформатика". Ряд дослідників визначають інформатику як науку про інформацію та закономірності інформаційних процесів у природі та суспільстві, методи та засоби інформаційних технологій

*Під **інформатичною компетентністю** пропонується розуміти підтверджену здатність особистості задовольнити власні індивідуальні потреби і суспільні вимоги щодо формування професійно-спеціалізованих компетентностей людини в галузі інформатики.*

При цьому особливого значення набуває використання інформатичних технологій як технологій роботи з абстрактними даними в інформатичних системах. Як варто працювати з даними – це і є знання (смысл) про те, як здійснюється приймання, зберігання, опрацювання, подання та передавання повідомлень та даних, і відчужується цей смысл у вигляді алгоритмів, що можуть використовуватися для роботи з певними даними в інших предметних галузях.

Інформатична компетентність бібліотечних працівників трактується більш загально і включає поняття ІКТ-компетентності з огляду на те, що проектування, розробка та володіння інформаційно-комунікаційними технологіями є одними із компонентів наукових знань в галузі інформатики. Тому склад інформатичних компетентностей бібліотечних працівників має включати його ІКТ-компетентності.

Так, аналіз діяльності щодо підвищення кваліфікації бібліотекарів на Україні та вимог до сучасного працівника бібліотеки надають нам підстави стверджувати, що необхідно створити такий навчальний курс, який буде забезпечувати підвищення інформаційної грамотності працівника бібліотеки відповідно до розвитку суспільства.

Курс має включати до себе:

1. Навчальний модуль, мета якого буде надати знання щодо основних категорій інформаційного суспільства, навчити працювати з інформацією та інформаційними ресурсами.

2. Навчальний модуль, результатом якого буде вільне володіння комп'ютером, програмним забезпеченням Microsoft Office, вміння створювати інформаційно-бібліографічні бази даних.

3. Навчальний модуль, присвячений використанню Internet в обслуговуванні читачів, надання підтримки користувачам, що мають особливі потреби.

4. Навчальний модуль, результатом якого буде вільне володіння певним програмним засобом, що використовується для створення електронної бібліотеки.

У першому модулі мають розглядатися такі питання: поняття інформаційна освіта та інформаційна культура [3]; основні компоненти інформаційної грамотності [3], а саме: отримання раціональної інформації, що включає визначення і формування необхідності в інформації, її пошук і отримання; оцінка інформації, що включає відбір, аналіз, синтез, узагальнення та інтерпретацію інформації; доцільне використання отриманої інформації відповідно до закону про інтелектуальну власність, правил легального використання та етичних норм.

Другий модуль знайомить користувачів з сучасним програмним забезпеченням, яке знадобиться у професійній діяльності бібліотечних працівників. А саме, операційними системами Windows і Linux, пакетами створення та обробки електронних документів, іншого прикладного програмного забезпечення.

Завданнями третього модулю є надання знань про можливості нових інформаційних технологій у професійній діяльності; удосконалення алгоритму роботи в інформаційно-пошукових системах Інтернет; формування вмінь використовувати у професійній діяльності нові соціальні сервіси Інтернет, наприклад, такі як Web 2.0, вебінари тощо.

Четвертий модуль має надати інформацію щодо актуального сучасного програмного забезпечення електронних бібліотек; навчити працювати з певним програмним засобом, що використовується певною електронною бібліотекою, наприклад, Dspace, Eprints, Greenstone, Koha, Fedora тощо.

При цьому курс складається з таких частин:

- вхідне тестування, що перевіряє базові знання, включає питання, які відображають рівень інформатичних компетенцій за кожним модулем курсу;
- інформаційні ресурси за темами, що включають навчальний зміст і основні поняття;
- вправи, які включають тестові питання, контрольні тестові завдання, питання для самоперевірки, відповіді та приклади;
- довідник та глосарій;
- корисні посилання в мережі Інтернет.

Метою спецкурсу “Основи інформаційної грамотності бібліотекаря” стала допомога працівникам бібліотеки в освоєнні інформаційно-комунікаційних технологій, спрямованих на посилення ефективності послуг бібліотеки та на її наближення до світових стандартів.

Розроблений спецкурс включає теоретичний та практичний блоки, містить необхідний обсяг навчального матеріалу для подальшого ефективного використання у професійній діяльності бібліотекаря інформаційних і комунікаційних технологій. Кожен модуль має лекційний блок, блок семінарських занять та дискусій-тренінгів для закріплення знань, вмінь, навичок, ставлень.

Семінар-тренінг для бібліотечних та наукових працівників щодо роботи з електронною бібліотекою НАПН України

Наводимо детальний опис ходу проведення тренінгу для наукових та науково-педагогічних працівників установ НАПН України.

Тема: «Створення електронної бібліотеки установи НАПН України».

Мета: практичні навички використання електронних бібліотек у професійній діяльності.

Учасники: наукові працівники установ НАПН України. Кількість учасників: 15-20 осіб. Час: 80 хв. Обладнання та засоби: комп’ютер від 1 до 5, проектор, доступ до мережі Інтернет. Місце проведення: кімната, зал засідань.

Частина І.

План проведення

№	Час	Зміст
---	-----	-------

1	5 хв.	Вступне слово
2	10 хв.	Пошук у електронній бібліотеці
3	15 хв.	Огляд-демонстрація «Функціональні можливості електронної бібліотек НАПН України»
4	15 хв.	Практична вправа «Реєстрація у електронній бібліотеці НАПН України»
5	10 хв.	Огляд-демонстрація «Внесення (депозиту) ресурсів»
6	15 хв.	Практична вправа «Внесення власних ресурсів до мережі електронних бібліотек установ НАПН України»
7	10 хв.	Обговорення семінару-тренінгу

Хід проведення

1. Вступне слово (5 хв.). Вітання учасників, оголошення плану проведення, знайомство.

2. Пошук у електронній бібліотеці (10 хв.). Пошук інформаційних ресурсів. Основу системи електронної бібліотеки складають інформаційні функції, що забезпечують навігацію за інформаційними ресурсами. Навігація за інформаційними ресурсами забезпечується функціями пошуку та перегляду.

Пошук – істотний компонент виявлення об'єктів у будь-якій бібліотечній системі. Пошук має надавати можливість знаходити в системі інформаційні ресурси, їх властивості або зміст. Пошукова функція електронної бібліотеки використовує механізм побудови пошукових запитів. У найпростішому випадку – це фіксована множина пошукових запитів, у які заносяться значення параметрів, що задаються користувачем. Там, де це можливо, значення пошукових термінів обираються із заданих списків (наприклад, тип, формат ресурсу, перелік використовуваних метаданих, дата створення документу тощо). Користувач має можливість самостійно вибрати стандартний або простий та розширений пошук.

Стандартний пошук надає деякі мінімальні пошукові можливості, якими можуть легко оволодіти більшість користувачів і які є достатньо повними для огляду ресурсів сховища електронної бібліотеки. Пошук здійснюється в усіх описових полях та в усіх текстах.

Розширений пошук надає користувачам усі можливості пошуку:

- повнотекстовий пошук;
- пошук за усіма описовими полями метаданих: Назва ресурсу, Автор, Анотація, Дата видання ресурсу, Ключові слова, Класифікатор, Тип ресурсу,

Наукова установа, Редактори, Статус, Журнал або назва установи видання, Формат ресурсу;

- пошук за вибраними полями метаданих: (набір полів, як правило 3-4 поля, визначається користувачем).

Звуження простору пошуку. В електронній бібліотеці є можливість звуження простору пошуку, а також здійснення багатокрокового пошуку, вказавши вибір за полями:

- вибір ресурсів певного виду (книги, журнали, дисертації тощо);
- вибір ресурсів, що відповідають певним значенням метаданих (дата створення, автор, організація, мова документу, формат представлення документу тощо).

Результати пошуку можуть бути відсортовані за: автором; назвою; датою випуску та іншими характеристиками.

Послідовний перегляд інформаційних ресурсів. Інший важливий спосіб виявлення матеріалів у сховищі електронної бібліотеки – процес перегляду вмісту сховища за конкретним вибором послідовних кроків, що приводять до знаходження необхідного документу. Ця послідовність кроків може бути наступною:

- початкова конфігурація, що включає перегляд за роком видання, за темою; є можливість включити перегляд документів за будь-яким полем метаданих;
- вибір типу документу (книга, стаття, тези, звіт і т.д.);
- вибір теми ресурсу за предметним покажчиком (класифікатор);

Є можливість перегляду вмісту сховища електронної бібліотеки за структурою предметного класифікатору УДК.

У системі EPrints доступні кілька типів навігації у сховищі за ступенем розмежувань прав доступу. Розмежування прав доступу використовується тільки для тих інформаційних ресурсів і сервісів, які мають обмежене використання. Необхідно буде виконати формальну процедуру реєстрації в електронній бібліотеці для надання персональних послуг. Що стосується повнотекстових інформаційних ресурсів, то для них передбачаються наступні права доступу:

- вільний доступ, що надається до більшості ресурсів;

- індивідуальний доступ до окремих ресурсів - у цьому випадку передбачається, що користувач попередньо виконує вимоги щодо доступу до ресурсу (отримує дозвіл від власника ресурсу) і після цього йому надається право отримати його в електронному вигляді.

Учасникам пропонується спробувати переглянути ресурси електронної бібліотеки: 1) за автором; 2) за роком; 3) за науковою установою; 4) за темами НДР.

3. Огляд-демонстрація «Функціональні можливості електронної бібліотек НАПН України» (15 хв.). Головна сторінка сайту наукової електронної бібліотеки НАПН України (режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/>) показана вище на рис. 4. Сайт містить актуальну статистичну інформацію стосовно власного функціонування:

- загальні статистичні дані щодо інформаційних ресурсів ЕБ (кількісний та якісний склад ресурсів, динаміку їх зростання, розподіл ресурсів за визначеними критеріями);

- статистика за користувачами (кількісний склад за роками, розподіл за установами, тематикою та інше);

- статистика за використанням інформаційних ресурсів: статистика завантаження сайту за часом; кількість відвідувань сайту; кількість читачів, які працюють з системою на даний час; ефективність використання ресурсів;

- персональна статистика стосовно кожного користувача (кількість відвідувань, кількість використаних ресурсів, кількісна характеристика наданих послуг);

- статистика ефективності функціонування системи (середня швидкість (час) доступу до сервера, середній час пошуку).

Статистична інформація може надаватися як по загальних (сумарних) показниках, так і показниках використання ресурсів за певний період (добу, рік, квартал). Це дозволяє відслідковувати завантаження ресурсів сайту.

Під функціональними можливостями ми розуміємо сервіси, що пропонує система електронних бібліотек своїм користувачам. В залежності від системи програмного забезпечення, кожна електронна бібліотека має свій спектр функціональних можливостей і сервісів. Мережа електронних бібліотек установ

НАПН України створена на основі програмного забезпечення EPrints, що дозволяє системі визначити такі функціональні можливості:

Користувацькі функції – це передбачені функції щодо входу користувачів у систему (відповідно – виходу з системи), реєстрації нових користувачів, керування профілем користувача, функції відновлення втрачених (забутих) персональних даних користувача та зміна паролю. Групи користувачів відрізняються правами доступу: мінімальний користувач, користувач-депонент, редактор, адміністратор.

Внесення (депозит) ресурсів – тут реалізовані функції, що відповідають за внесення нового ресурсу (об'єкту, документу) до електронної бібліотеки, визначення процесу внесення або робочого процесу (workflow process), процедури виконання умов внесення, перегляду редактором та завантаження нових об'єктів безпосередньо до сховища електронної бібліотеки.

Адміністративні функції – це функції керування самою системою, наприклад, створення, модифікація, вилучення розділів (підрозділів), колекцій, користувачів, груп користувачів, облікових записів користувачів, функцій авторизації.

4. Практична вправа «Реєстрація у електронній бібліотеці НАПН України» (15 хв.). Учасникам пропонується за допомогою комп'ютера з доступом до мережі Інтернет, спробувати зареєструватися у електронній бібліотеці НАПН України, повторюючи кроки дій інструкції користувача.

5. Огляд-демонстрація «Внесення (депозиту) ресурсів» (10 хв.)

Внесення (депозиту) ресурсів. Коли новий користувач реєструється в системі, йому виділяється окрема робоча область, куди він може завантажувати свої інформаційні ресурси. У процесі внесення нового ресурсу, користувач повинен виконати послідовність дій, визначених налаштуванням інформаційної системи електронної бібліотеки:

- визначити тип ресурсу (книга, тези, стаття, звіт, методичний матеріал тощо);
- завантажити файли ресурсу (для більшої гнучкості і безпеки у форматі PDF);
- при необхідності створити набори файлів;
- внести детальний опис ресурсу, згідно визначеному набору метаданих. Деякі описові поля є обов'язковими (позначені *), що означає неможливість внесення ресурсу до сховища у випадку відсутності заповнення поля;

- визначити тему депозиту-ресурсу за класифікатором УДК або за вказаним УДК ресурсу, вибравши відповідний розділ та підрозділ тематики класифікатору;
- підтвердити ліцензійну угоду, що визначає усі юридичні аспекти збереження та розповсюдження даного ресурсу у системі;
- подати ресурс на редакторську перевірку. При цьому адміністратор контенту (рецензент, редактор) отримують повідомлення про те, що внесений контент надійшов до області редактора для перегляду (схвалення).

На будь-якому кроці процес внесення депозиту можна перервати без втрати даних, введених на попередніх кроках. Система електронної бібліотеки повідомляє, що ресурс поки що знаходиться у робочій області або на розгляді. Окрема робоча область для подачі ресурсу забезпечує користувача окремим робочим простором, де зберігаються незавершені внесення ресурсу або ще не схвалені (наприклад, редактором) ресурси, що вносилися. Ця функція спрощує процес подачі ресурсу, дозволяючи користувачам зберігати перерване або незавершене з тих чи інших причин внесення, без остаточного розміщення цих ресурсів у репозиторії.

Перегляд внесеного ресурсу дозволяє користувачу-депозитору переглянути свій контент, як той, що вже прийнятий до сховища, так і той, що був неповністю внесений, або ще не схвалений редактором. Користувач-адміністратор (редактор) може переглядати контент, що надійшов йому на перевірку та вносити його до сховища або ж повернути на доопрацювання чи видалити, відправивши повідомлення за електронною адресою користувача з відповідною інформацією про зауваження до оформлення депозиту користувача.

6. Практична вправа «Внесення власних ресурсів до мережі електронних бібліотек установ НАПН України» (15 хв.). Учасникам пропонується за допомогою комп'ютера з доступом до мережі Інтернет, спробувати внести ресурси (свої наукові публікації) відповідно до інструкції користувача (додаток А). У Додатку Б показано основні помилки при заповненні полів під час внесення ресурсів до Електронної бібліотеки НАПН України. У Додатку В наведено орієнтовані відповіді на запитання, які часто виникають у користувачів мережі електронних бібліотек установ НАПН України.

7. Обговорення семінару-тренінгу (10 хв.). Учасникам пропонується дати відповіді на запитання: 1) Ваше ставлення до створення мережі електронних

бібліотек установ НАПН України? 2) Чи плануєте Ви розміщувати свої публікації у електронній бібліотеці НАПН України? 3) Чим може допомогти електронні бібліотеки у Вашій професійній діяльності? 4) Які проблеми виникали у Вас під час семінару-тренінгу? 5) Чи потрібна Вам додаткова консультація щодо роботи електронної бібліотеки НАПН України?

Висновки. Формування інформаційної ресурсної бази для бібліотекарів як головних учасників та виконавців інформаційних перетворень у суспільстві є дуже важливим. При цьому Інтернет є зручним середовищем для створення та розповсюдження професійної інформації на основі міжбібліотечної кооперації, за допомогою баз даних, професійних електронних журналів, веб-семінарів і веб-конференцій, дистанційних курсів, інформаційних бібліотечних порталів тощо.

Так для підвищення інформаційної грамотності бібліотекарів в мережі Інтернет слід зазначити такі навчальні ресурси:

- ресурси, які пропонуються компаніями-виробниками;
- окремі бібліотеки, бібліотечні консорціуми та вищі навчальні заклади;
- спеціальні програми і проекти асоціацій, різних інформаційних установ;
- ресурси комерційних продавців на платній основі;
- дистанційні курси.

Так, курс “Основи інформаційної грамотності бібліотекаря” має бути універсальним, а саме, викладатися як традиційним способом, так і дистанційно через мережу Інтернет.

Проведення цього курсу дозволить:

- Підвищити професійний рівень кадрового складу бібліотечної системи через навчання і підвищення кваліфікації;
- Підвищити професійний рівень бібліотекарів через модернізацію системи підвищення кваліфікації, комплексу заходів щодо впровадження та використання інноваційних форм і методів навчання;
- Підвищити престиж професії через проведення Інтернет-конкурсів, міжнародних веб-семінарів у межах дистанційного курсу, випуску електронних журналів і щоденників, активізації співробітництва з СМІ, державними і суспільними організаціями.

Список використаних джерел

1. Белл Д. Социальные рамки информационного общества // Новая технократическая волна на Западе. М.: Прогресс. - 1986. - с. 330-342.
2. Всемирный доклад по образованию. Учителя, педагогическая деятельность и новые технологии/ ЮНЕСКО. – Париж, 1998. – 175 с.
3. Гендина Н. И. Информационная культура личности: диагностика, технология формирования: учебно-метод. пособие: часть 1 / Н. И. Гендина, Н. И. Колкова, Г. А. Стародубова.- Кемерово: Кемеровск. Гос. Академия культуры и искусств, 1999. - 143с.
4. Сороко Н.В. Роль інформаційної культури в удосконаленні професійної компетентності вчителів // Електронне наукове фахове видання схвалено Вченою радою Інституту інформаційних технологій і засобів навчання АПН України (Протокол № 8 від 30 жовтня 2006 р.) /Випуск № 4, 2007. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.ime.edu-ua.net/em4/emg.html>.
5. Створення навчально-методичних матеріалів для дистанційних курсів у ДАКККиМ: Метод. матеріали/ ДАКККиМ; Укладач М.О.Митрошина; Рец. І.О. Шевченко.- К, 2008. - 38 с.